

Патријарх Порфирије: Покажимо мудрост и одговорност према својој земљи

Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија на прослави Дана српског јединства, слободе и националне заставе 15. септембра 2024. године у Српском народном позоришту у Новом Саду

Ево нас, браћо и сестре, пету годину за редом сабраних на овом празнику, празнику релативно младом по свом настанку, али древном по своме садржају и по својој поруци. Из самог имена данашњег празника јасно је да славимо или, боље рећи, спомињемо три кључне тачке на којима почива наш род и којима се изражава наш идентитет и наше заветне вредности.

Прва од њих јесте јединство или како бисмо то још лепше и народније рекли – слога. Јединство није само наш српски или општељудски идеал и императив. Оно се налази и у самим темељима наше вере православне, у самим темељима науке Христове. Бог је овај свет створио по својој слободи и љубави искључиво како би остварио јединство са својом творевином и како би она могла да ужива непотрошиву ризницу Његове милости и Његових дарова. Ово се пре свега односило на човека као круну целокупне творевине и као

икону самог Творца. Но, када је човек кроз првородни грех отпао од Бога, онда је то благословено јединство ослабило, а дисхармонија, поделе и сукоби уселили су се у овај свет и међу људе. Бог, будући Љубав, ипак није до краја одбацио и напустио човека, него га је на све могуће начине позивао к Себи, позивао на повратак у то некадашње јединство.

Врхунац овог божанског старања, односно домостроја спасења света и човека, десио се, као што нам је добро познато, оваплоћењем Сина Божјег, Господа нашег Исуса Христа. У Њему, Бог и човек су поново постали једно, а свим људима је дата могућност да кроз Цркву Његову остваре то јединство и то не за неки одређени период, него за сву вечност. Обновом јединог истинског јединства између Бога и човека које је постигнуто Христовим доласком у свет, Његовом спаситељском мисијом, изнова је оживљена могућност и обнове јединства у оквиру целокупне творевине, а најпре међу људима.

Плодове тога најдубље и најбоље видимо у Цркви, у Телу Христовом, и то већ на самим почецима њеног земаљског бивствовања. О томе нам на дубок и сликовит начин сведочи апостол Лука говорећи о животу прве хришћанске заједнице у Јерусалиму: А у народа који поверова беше једно срце и једна душа (Дап 4, 32). Овај идеал остаје непрестани задатак за Цркву у свим временима, али и за сваку другу људску заједницу која своје постојање темељи на јеванђељским принципима.

Отуда је јединство и наш идеал, насушна потреба и нас, рода светосавског, будући да се наше аутентично и народно наслеђе, једном речју, наш свеобухватни идентитет темељи на Христовој науци у којој јединство заузима посве посебно место. То се види и по оном најдрагоценијем завештању Светитеља Саве – по нашој Мајци Цркви, преко које нам је наш први архиепископ оставио поруку Спаситеља Христа да сви треба да будемо једно!

Кад год смо се ми Срби оглушивали о ту жељу Христову, поновљену кроз личност Светог Саве, увиђали смо страшне последице одсуства јединства, односно присуства неслоге и подела. Зато је данас вишеструко корисно да подсетимо себе и све наше сународнике не само у Србији и Српској него и у свим нашим овоземаљским постојбинама, где год да живимо, да од нашег јединства, али јединства искључиво у добру, у љубави, у правди, у истини, у вери у Христа зависи сва наша срећа и сви наши успеси и лични и заједнички. Због тога јединство морамо чувати као највећу светињу, као завет који смо примили од наших предака и као благослов који треба да предамо нашим потомцима.

Други стуб, браћо и сестре, на којем почива наше саборно народно здање јесте слобода – опет један идеал и императив који баштини наше српско наслеђе, али који је својствен и васцелом човечанству. Изнад тога, слобода је божанска особина, јер је наш Бог, између осталог, апсолутно слободан. Као такав Он ствара човека слободним, али слободним не да чини све што му падне на памет, а то значи и зло, него да се усавршава и да напредује у врлини, у добродетељи, у светости. Даровавши човеку ову једину истинску слободу, Господ је показао да је свака друга спољашња слобода, мимо слободе од зла и греха, погрешна, штавише лажна и погубна, а исто тако да ниједно спољашње ропство не може поништити човека уколико у себи носи Богом даровану слободу, слободу Христову.

Наш народ је ову истину дубоко искуствено доживео, јер је вековима, по Божјем допуштењу, у разним крајевима и временима трпео ропске стеге разних поробљивача. У тим периодима када се гасила слава и моћ српске државе и када су Срби трпели, патили и страдали од туђина, Бог је давао те се будио дух нашег човека, будила се, разрастала и калила вера у Бога који неће оставити свој народ и који ће учинити да многожељена слобода поново засија, да засија не само да би се могло слободно живети, радити, говорити, певати, него и да би се могло слободно и јавно своја вера исповедати.

Управо је зато лозинка свих наших потоњих ослободилачких битака и ратова гласила: За крст часни и слободу златну. Називајући слободу златном, Срби су показали колико су је чекали и колико су је ценили, али исто тако, помињући слободу у контексту крста наши преци су указали на напред речену истину да нема истинске, чисте и златне слободе без вере, без Христа, односно без верности Њему и Његовом Јеванђељу. Ову истину су поједини српски синови у одређеним моментима наше историје заборављали, па су у својој заблуди заводили сопствени народ нудећи му слободу без

крста, односно сурогат оне истинске слободе. Најбољи пример за то јесте трагични двадесети век током којег се кроз идеолошку индоктринацију или, пак, присилом радило на ослобођењу или, боље рећи, отуђењу деце светосавске од себе и свог наслеђа, од своје вере и свог начина живота. Плодове те лажне слободе смо сви и видели и окусили, а нажалост и данас их кушамо.

Због свега овога једнако света нам је дужност да чувамо своју слободу, ову спољашњу, али превасходно ову унутрашњу, јер нам њу ниједна сила овога света не може одузети осим ми сами. Имајући ту унутрашњу слободу пре или касније добићемо са њом и све остало што нам недостаје.

Јединство и слобода јесу златне нити од којих је изаткана и наша застава. Она као одлика нашег идентитета сабира у себи наше целокупно наслеђе. Као таква она представља својеврсну тапију српског народа где год да живи, али и његову личну карту пред светом. Колико наша тробојница, са двоглавим крстоносним орлом на себи, изражава наш идентитет и колико је урезана у код нашег човека јасно показују осећања која се јављају у његовом срцу или мисли, у његовом уму при самом погледу на њу. Без обзира колико наш човек знао или не знао симболику њених боја и њеног грба, он у дубини свога бића осећа блискост са својом заставом, осећа поштовање и понос. А то је отуда што је она освећена борбом, крвљу и сузама оних који су се под њом на бојном пољу, али и за преговарачким столом, борили за јединство и слободу свога народа. Отуда нас застава подсећа на сву нашу прошлост, али и на наше будуће изазове.

Браћо и сестре, наш народ у целини непрестано се налази у великим бурама овосветских превирања и искушења. У времену страшних ратова и различитих борби на различитим фронтовима потребно је да покажемо мудрост и одговорност према својој земљи, према себи и према својим ближњима, тако што ћемо се трудити да сачувамо слогу, јединство и мир у сопственој кући и што нећемо дати никоме да било споља било изнутра поткопава темељ наше куће.

Нека Бог да да Његовом помоћу и Његовим благословом, као и нашим трудом увек и на сваком месту чувамо јединство нашег народа у Републици Србији, у Републици Српској и где год да живи. Срећан празник и мир Божји нека буде са свима нама!